

Het Friese Jacht Ouderhoek

Zevenenveertig jaar na haar vermissing is er eindelijk zekerheid: Het Friese Jacht Ouderhoek is niet meer.

Dit prachtige Friese jacht, of tjotter zoals dat vroeger heette, werd in 1953 verkocht aan een koper in Amerika, maar ja, aan wie? Na een oproep in de Woodenboat van augustus 2000 kwam er in oktober 2000 het verlossende woord, dat aan de twijfel en hoop een eind maakte.

De Ouderhoek werd in 1906 gebouwd op de werf De Amstel waar toentertijd de heren G. Baaij en J.P.G. Thiebout de directie vormden. De opdrachtgever was de heer Th. W. Blijdenstein, directeur van de Twentse Bank te Amsterdam. Het Rotterdams Scheepvaartmuseum is in het bezit van een prachtige set tekeningen van dit schip. Als men de lijnen van het schip bekijkt, zal het niemand verbazen dat Auke van der Zee geadviseerd heeft bij het ontwerp, althans, zo gaat het verhaal. Het schip is 6,00 meter lang en 2,40 meter breed. Het was, zoals het een Van der Zee betaamd, gepiekt. De Ouderhoek was niet voorzien van een motor en zover ik kon nagaan, is er later ook nooit één ingebouwd. De Ouderhoek had als registratienummer OE 7 in het zeil. Als men de wedstrijdverslagen doorleest, staan twee dingen als een paal boven water: Ouderhoek was een snel schip en ze was een mooi schip. Dit is een combinatie om zuinig op te zijn.

BOEIER

De heer Blijdenstein moet tevreden zijn geweest met het werk van de firma Baaij en Thiebout, want in 1914 liet hij op de werf van J.P.G. Thiebout nog een schip bouwen. Baaij was inmiddels alleen verdergegaan. Deze werf, die eerst naast de Thiebout-werf zat, is later naar Loosdrecht verhuisd, waar de werf tot in de jaren zeventig heeft bestaan. Als voorbeeld voor het schip moest een model dienen uit het Nederlands Historisch Scheepvaart Museum: een Zeeuwse Boeier. Het werd een prachtig schip en tevens één van zijn creaties die door de jaren heen veel stof deed opwaaien. Thiebout was een eigenzinnige man, die nou eens geen schepen bouwde die zich in hokjes lieten plaatsen. En dat is nu precies de charme van een schip van deze eigenzinnige inventieve ontwerper. Deze boeier, die dezelfde naam kreeg als haar kleinere zusje, is nog steeds in de vaart.

DE NAAM OUDERHOEK

Zowel het Friese jacht als de boeier kregen de naam Ouderhoek. Waar komt deze naam vandaan? Tussen Loenen aan de Vecht en Nieuwersluis zijn diverse buitenplaatsen te vinden waarvan de naam eindigt op hoek. Al deze buitenplaatsen behoorden oorspronkelijk tot dezelfde familie: de familie Van Hoek. Halverwege de zeventiende eeuw is deze familie begonnen met het bouwen van verschillende buitenplaatsen zoals Nieuwerhoek,

Th. W. Blijdenstein aan boord van de Ouderhoek.

Ouderhoek en Middenhoek. Later bewoonde de Familie Cruys het landgoed Middenhoek. Het landgoed Ouderhoek was ook in het bezit van deze familie. De villa Ouderhoek was in 1838 reeds gesloopt. De heer Th. W. Blijdenstein trouwde met een dochter van deze familie: mevrouw C.E.B. Cruys. Op het landgoed Middenhoek lieten zij toen een villa bouwen genaamd *Uiltje*. Het *Uiltje* is inmiddels gesloopt. De villa Middenhoek is in 1956 afgebrand. Wat reden was waarom de heer Blijdenstein beide schepen de naam Ouderhoek gaf is niet bekend. Het buiten Nieuwerhoek bestaat nog steeds. Als je van de Loosdrechtse plassen komt en door de Mijndense sluis gaat, vaar je er zo binnen.

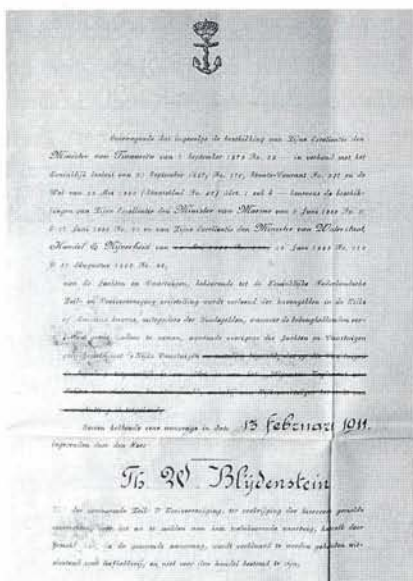
WEDSTRIJDEN

De heer Blijdenstein was een enthousiaste wedstrijdzeiler. Met het Friese Jacht heeft hij door de jaren heen veel aan wedstrijden deelgenomen. Wedstrijden op Loosdrecht, bij Hollandia, met de Kaagweek en bij de Zaanlandse Zeilvereniging. Heel vaak kwam ze als eerste over de finish. Was ze geen eerste, dan werd

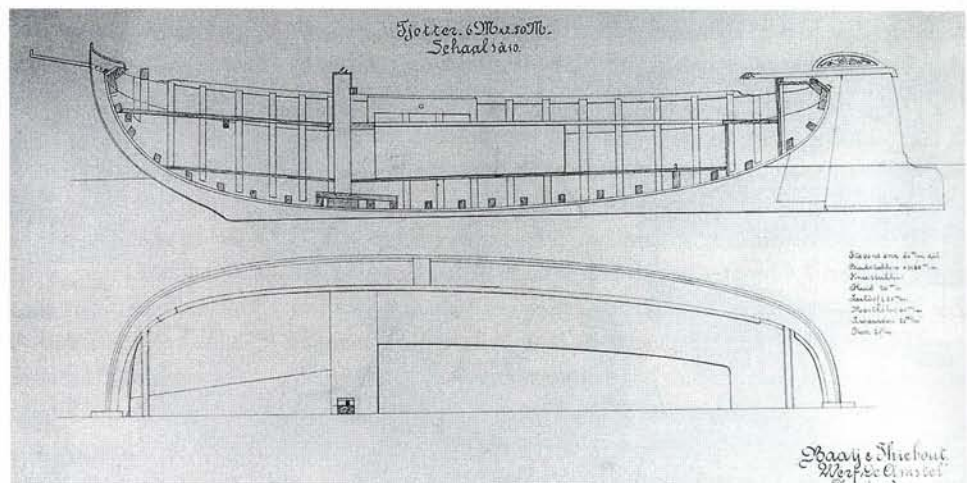

De 'Ouderhoek' kort na de bouw.

ze tweede. In alle wedstrijdverslagen is slechts één wedstrijd te vinden, waarbij ze ver achteraan in het veld eindigde. Dat was in 1913 bij Hollandia op het Braasemermeer. *Ouderhoek* was een geduchte tegenstandster die schepen welke jarenlang favoriet waren naar de kroon stak. In het wedstrijdverslag van de Zaanlandse Zeilvereniging staat: "(...)Marie Anna, vroeger geabonneerd op den eersten prijs, (had) een geduchte tegenstander in de nieuwe *Ouderhoek*, die met een flinken voorsprong den prijs verdiende." (De Watersport) "In datzelfde jaar kwam ze op de Kaag ook *even* voor haar rivalen over de finish." (De Watersport) De wedstrijd op de Kaag in 1918: "In de drie wedstrijden voor de

De tjotter van 6 x 2,50 m naar een tekening van Baaij en Thiebout. De bouwtekening ligt in het Rotterdams Scheepvaartmuseum.

middelklasse de tjotters(5-6 W.M.) kon alleen de *Nelly* van Dr. de Jong uit Groningen eenmaal de bekende hardloopster *Ouderhoek* de baas worden." (De Watersport) Dat *Ouderhoek* in 1925 op Loosdrecht tweede werd had ook een reden: "De mooie *Ouderhoek* had, wel wat te voorzichtig, een rif gestoken en moest de ongereefde *Topper II* vóór laten gaan" (Het Nederlandsch Zeewezen). Dit was overigens ook de laatste keer dat ze voorkomt in de wedstrijdverslagen.

VERKOCHT

In 1935 stierf de heer Blijdenstein. Vanaf deze tijd voeren voornamelijk zijn zoons nog met het schip. De schipper, de heer Hoeksema, bleef in dienst tot in de jaren vijftig. Hij onderhield ook de beide schepen. In 1953 werd het Friese jacht te koop aangeboden. Door bemiddeling van de Werf Baaij te Loosdrecht werd het schip verkocht aan een koper in Amerika. Het was dezelfde Baaij als van Baaij en Thiebout. In dezelfde periode waren de heer C.J.W. van Waning en kompanen druk doende met de Commissie Stamboek Friese Ronde Jachten, wat later uitgroeide tot de Stichting Stamboek Ronde en Platbodemjachten. In het archief van de heer Van Waning zijn ook aantekeningen te vinden over de *Ouderhoek*. Hierin geeft hij zo nu en dan ook ongezouten kritiek. Zo vindt men over deze verkoop: "Naar Amerika verkocht!!! (Schande!!)". Tevens schrijft hij: "Het was een bijzonder mooi Fries Jachtje, die ik in 1952 herhaaldelijk nog in de Vecht heb zien liggen(...)".

AMERIKA

Wie de Amerikaanse eigenaar is geweest, die het schip in 1953 kocht, is niet bekend. Ze is in ieder geval in het bezit geweest van Joseph Forsay, die een watersportzaakje had bij Port Jefferson, Long Island, net ten oosten van New York. Deze verkocht het schip aan de familie Theodore Caplow uit Englewood, New Jersey. In 1969 schonken zij het scheepje aan het Suffolk County Marine Museum op Long Island. Volgens een brief van de toenmalige eigenaar was ze toen nog: "stabiel en zeewaardig en ongelofelijk ruim voor een 20 voeter."

De geschiedenis van het jacht was blijkbaar wat 'bijgesteld'. Ze zou meer dan 100 jaar oud zijn en rond de eeuwwisseling gebruikt zijn als tender voor het stoomjacht van kolonel Josiah Lilly. Bij het museum moet de aftakeling goed zijn doorgezet. In 1972 werd ze daar gevonden door Joost IJff. Ze was in een slechte conditie en het museum wilde van haar af. Joost IJff was altijd al geïnteresseerd in traditionele Hollandse schepen. Hij kocht haar met de bedoeling haar te restaureren. Nadat hij het schip had laten transporteren naar Washington DC, waar hij woonde, kon hij het schip aan een grondige inspectie onderwerpen. De romp was in het 'wondermiddel' polyester gezet. Het gevolg was natuurlijk dat er erg veel was verrot. De mast, giek en diverse andere losse onderdelen waren al verdwenen. Joost IJff kwam tot de conclusie dat restaureren onmogelijk was.

En hiermee eindigt dan het leven van een roemrucht schip. Eigenlijk al in een tijd waar hier dit soort schepen niet meer gesloopt werden, maar ja, *Ouderhoek* was op de verkeerde plaats.

Tekst: Jan van Wijlen

BRONNEN

Het Friese Jacht, Dr. Ir. J. Vermeer. Nederlandse jachten, Binnenschepen, Visservaartuigen enz., G.C.E. Crone. Loenen geschiedenis en architectuur, A.M. Fafianie e.a. De buitenplaats Vreedenhoff aan de Vecht, A.J.A.M. Lisman. Diverse watersportbladen zoals De Watersport, Ons Element, Het Nederlandsch Zeewezen, Woodenboat. Archief Fries Scheepvaartmuseum. Archief de heer F.R. Willink. Archief Jan van Wijlen. Mondeling: de heer F.R. Willink

De laatste foto's die Joost IJff in december 1972 in Washington DC van de 'Ouderhoek' maakte.